

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКР
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет архітектури будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи (проекту) та роботи в матеріалі
другий (магістерський) рівень

за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
(вказати шифр та назву спеціальності)

на тему Відродження та трансформація класичної
вишивки в елементах сучасного одягу/декору

Дипломник (ця) Рудь Анастасія Сергіївна

Керівник Ташеєв Натаніє Васильович
(прізвище, ім'я, по батькові)

Допущений (а) до захисту кваліфікаційної роботи (проекту)

Протокол засідання кафедри

« 02 » 12 2024р. № 16

Завідувач кафедри

(підпис)

Павловський М.І.
(розшифрування підпису)

Чернівці 2024

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

Оцінка ЕК 90 дев'яносто
(вказати цифрою та прописом)

Протокол засідання ЕК « 11 » 12 2024 р. № 11

Секретар ЕК [підпис] Траченко Т.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ ТА РОБОТА В МАТЕРІАЛІ

другий (магістерський) рівень

за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Робота в матеріалі на тему: Декоративне намисто: "Потісся сердцем"

Склад роботи:

- проект і таблиці 1
- ескізний матеріал 10
- пояснювальна записка на 35 сторінок

Дипломник (ця) [підпис]
(підпис)

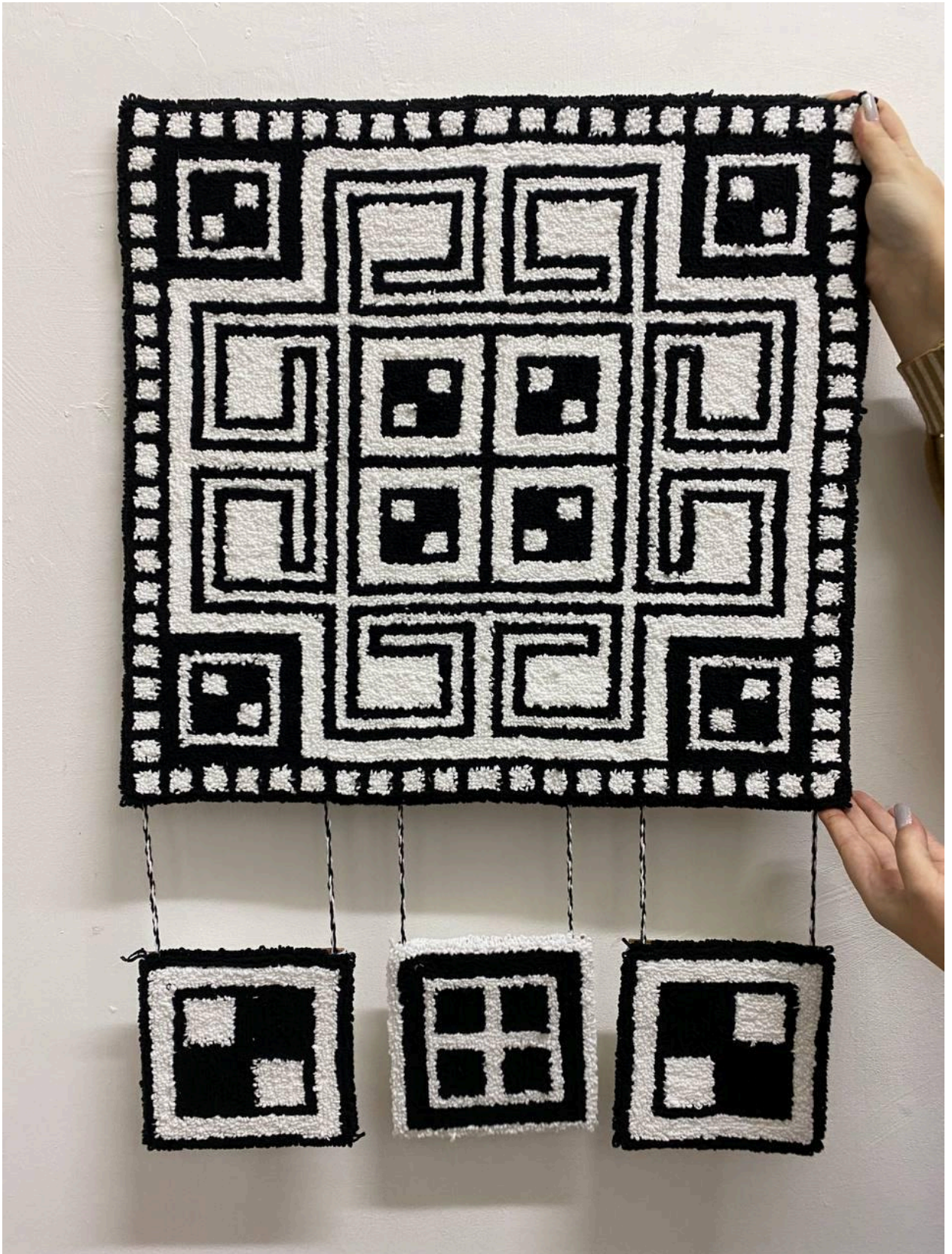
[підпис]
(ініціали, прізвище)

Керівник дипломного проекту та роботи в матеріалі [підпис] Траченко Т.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Рецензент [підпис]
(підпис)

[підпис] Курчик Р.М.
(ініціали, прізвище)

17% Overall Similarity

The combined total of all matches, including overlapping sources, for each database.

Filtered from the Report

- Bibliography
- Quoted Text
- Cited Text
- Small Matches (less than 12 words)
- Submitted works

Top Sources

- 17% Internet sources
- 0% Publications
- 0% Submitted works (Student Papers)

Integrity Flags

0 Integrity Flags for Review

No suspicious text manipulations found.

Our system's algorithms look deeply at a document for any inconsistencies that would set it apart from a normal submission. If we notice something strange, we flag it for you to review.

A Flag is not necessarily an indicator of a problem. However, we'd recommend you focus your attention there for further review.

ЗМІСТ

Вступ.....	6-12
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ	
1.1. Історія та передумови виникнення текстильних панно в Україні...	13-15
1.2. Мистецтво килимарства в Україні.....	16-18
Розділ II. ХУДОЖНЬО-КОМПОЗИЦІЙНІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ	
ДЕКОРАТИВНОГО ПАННО У ТЕХНІЦІ КИЛИМОВА ВИШИВКА	
1.1 Ідея та художньо-образне обґрунтування теми декоративного панно «Ритми життя».....	19-20
1.2 Послідовність виконання. Оформлення творчої роботи.....	21-24
Висновки.....	25-26
Список використаної літератури.....	27-29
Додатки.....	30-35

ВСТУП

Буковина - територія із самобутнім і неповторним колоритом збережених традицій в мистецтві та культурі. Впродовж віків під впливом історичних подій сформувалася як багатонаціональна та багатокультурна територія. Різні національності, віросповідання, політичні погляди ніколи не заважали мешканцям жити у злагоді і взаєморозумінні. Зовсім не випадково Буковинський край став колискою митців, які уособлюють і репрезентують різні національні культури.

Актуальність теми. Однією з актуальних проблем нашого часу є його необхідність. Вивчення шляхів розширення ціннісних орієнтирів для гуманізації суспільства. Вивчення духовно-морального ядра" особистості" через призму мистецтва Діяльність, заснована на вмінні створювати одну з головних речей. Естетичний і філософський інструмент впливу це художній образ. Мистецтво художнього ткацтва - килимарство має виразний потенціал для відтворення навколишньої дійсності і певних речей у житті людини. І в той же час, його дорогоцінна естетика і гуманізм внесе великий внесок у формування духовної культури суспільства.

Метою роботи є відтворення давніх традицій в створенні декоративного панно за допомогою техніки килимова вишивки.

Завдання:

- аналіз декоративно-орнаментальних мотивів;
- аналіз символіки орнаменту;
- вивчення та узагальнення мистецтвознавчої літератури;
- пошук нових рішень по виконанню серії ескізів та дипломного проекту.

Предметом роботи є історія розвитку української традиційної вишивки, ткацтва та килимарства як предмет декору.

Об'єктом роботи є орнаментальні мотиви які використовувались для оздоблення одягу.

Методи дослідження :

- порівняльно-історичний аналіз;
- спостереження;
- метод статистики;
- вивчення мистецької літератури.

Практичне значення роботи вивчений та узагальнений матеріал знаходить власне застосування в предметах декору. Ідея твору полягає у відображенні особливостей технік народної вишивки, ткацтва та килимарства в оздобленні інтер'єру . Матеріали дослідження можуть бути використані для фахових дисциплін і включені до курсу з історії українського мистецтва, а також у музейній практичній діяльності; стануть у пригоді для формування тематико-експозиційних планів виставок і музейних експозицій. Окрім, цього декоративне панно може стати окрасою будь якого приміщення, як на фольклорну тематику так і в сучасній інтерпретації.

Історичні рамки дослідження. Ткацтво та килимарство є одним з найважливіших складових національної культури українців. Вони існували на українських землях ще з доісторичних часів. Ткацтво належить до найпоширеніших видів ремесла і народного мистецтва й поширене по всій етнічній території. Крім узорного ткання, фарбування прядива й самої тканини, давньоруські майстри досягли високої досконалості у справі оздоблення тканин вибіркою (килимовою вишивкою).

До наших часів збереглось тільки два пам'ятних зразки вибіряних тканин: Фрагменти, датовані XI – XII ст., знайдені в курганах Чернігівщини (племена сіверян) та кам'яний штамп-печатку знайдено у Райковецькому городищі на Житомирщині. У сіверянському кургані XI ст. збереглись фрагменти вибіряних тканин зі складним рослинно-геометричним орнаментом.

Техніка килимової вишивки бере свій початок в епоху древніх єгиптян. Вони були першими, хто використовував техніку вишивки, удар голки, через використання кісток птахів у вигляді голок. Відродження техніки припадає на початок XX століття через інтерес до цього давнього мистецтва.

Техніку килимова вишивка часто називають техніка вишивання, набивання на тканині, вибивання, махрова вишивка, техніка продьоргування, вишивка петлею, техніка нетканого гобелена.

На заході дана техніка отримала назву Punch Needle (продьоргування), яке походить від Russian Punch. Відомо, що порівняно новий вид японської гладі Bunka Embroidery стався від Russian Punch, оскільки в ній використовується та ж голка Bunka.

Специфіка цієї техніки така, що вона здається дуже простою, але містить стільки секретів, що краще один раз побачити, як працює майстер. Принцип її роботи простий: з одного боку шляхом протикання тканини утворюються більш довгі гладьові стібки, з іншого боку утворюються вузлики або петельки килимової техніки. Дві сторони - дві техніки - одна голка Bunka! Результат, вид самої вишивки залежить від довжини голки і петель, від довжини стібка, від використовуваних ниток і тканини - основи.

Килимова вишивка (*Punchneedle*— «Удар голки») — це можливість оригінально, стильно й дуже затишно прикрасити свій будинок. За допомогою техніки можна набивати не тільки картини, а й оформляти подушки, сумочки та багато інших повсякденних і святкових аксесуарів. Головне — спеціальна голка.

Техніка коврової вишивки проста, але водночас заворює. Спочатку слід закріпити тканину у п'яльцях, заправити нитку в спеціальну голку за допомогою нитковтягувальника, а потім почати методично проколювати тканину. Кожен раз, коли голка проходить через матеріал, вона тягне нитку, яка з вивороту утворює петельку. У цій техніці немає вузликів — це виглядає майже як чарівництво.

Переплетення ниток у тканині та щільність стібків забезпечують надійність, що дозволяє петелям триматися разом і не розпускатися. Зазвичай у ковровій вишивці вважається, що лицьовою стороною є саме та, де видно петельки. Отже, під час роботи майстриня спостерігає за вишивкою з вивороту. Однак тут немає строгих правил: нині популярно поєднувати різні

стилі, додаючи на лицьовій стороні і петельки, і стібки, а також прикрашаючи виріб бісером чи іншими декоративними деталями. Усе залежить від вашого смаку та творчості. За основу було взято орнаменти народного майстра художньої вишивки Шкрібляка Миколи Миколайовича. Його роботи відзначаються глибокою традиційністю, осягненням коренів таємниць народних ремесел, витонченістю виконання, самобутністю перенесення їх у сучасний світ мистецтва. Заслужений діяч мистецтв України.

Віртуальний музей інституту журналістики опублікував статтю про Миколу Шкрібляка, в якій вони написали як саме народився майстер народної творчості: «Народився в селі Яворів Косівського району у сім'ї колгоспниці Шкрібляк Марії Миколаївни. Тут же закінчив восьмирічну школу, а в Івано-Франківській школі-інтернаті № 1 – десятий спеціалізований педагогічний клас (спільний проект кафедри педагогіки та психології Московського державного університету ім. М. Ломоносова та Івано-Франківського педагогічного інституту ім. В. Стефаника).

З 30 червня 1976 року по 12 грудня 1977 року працював ланковим колгоспу «40-річчя Жовтня» у селі Яворів Косівського району Івано-Франківської області.

З 1978 по 1983 рік навчався на факультеті журналістики Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Після закінчення ВНЗ з 1983 по 1990 рр. працював у чернівецькій обласній газеті «Радянська Буковина» на посадах кореспондента (з 1.11.1983 по 1.03.1990), власного кореспондента (з 1.03.1990 по 8.10.1990), заступника відповідального секретаря.

З 1990-го р. – з перших днів заснування часопису «Буковинське віче» – був оглядачем (з 09.10.1990 по 24.05.1991), редактором відділу (з 24.05.1991 по 01.11.1991), заступником головного редактора цього видання (з 01.11.1991 по 01.01.1997).

З 20.01.1997 р. по 14.08.2000 р. – заступник головного редактора газети «Літературно-мистецька Буковина». З 06.11.2000 р. по 18.04.2012 р. –

відповідальний секретар газети «Чернівці». З 01.09.2000 р. працює за сумісництвом викладачем теоретичних дисциплін мистецького циклу Вищого професійного художнього училища №5 м. Чернівців. З 19.04.2012р. – до цього часу – директор Комунального учбово-методичного центру культури Буковини.

З серпня 1988 р. – член Спілки журналістів СРСР (членський квиток 100502), згодом – Спілки журналістів України (членський квиток №3003), з 2010 р. – Національної спілки журналістів України (членський квиток №15127). Пише на теми культури, освіти, мистецтва, зокрема народної творчості – нематеріальної та духовної спадщини українського народу.

З 16 березня 2005 р. – член Спілки дизайнерів України (членський квиток №1133), з 21.08.2007 р. – член президії Львівського регіонального відділення Спілки дизайнерів України.

З квітня 2003 р. – член Національної спілки майстрів народного мистецтва України (народна вишивка, писанкарство; членський квиток №705), заступник голови Чернівецького обласного осередку. З 2013 року – голова Чернівецького обласного осередку НСМНМУ.

Ще зі шкільних років Микола Шкрібляк збирає і вивчає витвори рук народних майстрів: писанки, народні строї, вишивки, ткацтво, дерев'яні та керамічні вироби, фольклорні розсипи, етнографічні матеріали. Він зібрав багату колекцію, в якій майже три тисячі писанок, декілька сотень предметів одягу з трьох регіонів України – Буковини, Гуцульщини та Покуття. Важливо, що вся ця велика колекція постійно «працює» – виставляється і демонструється під час численних культурно-мистецьких заходів і проєктів, творчих акцій, виставок, перформансів не тільки в Україні, а й за кордоном, використовуються дослідниками та науковцями, навчальними закладами художнього профілю, як мистецтвознавчий матеріал.

М.М.Шкрібляк був учасником творчих звітів майстрів мистецтв і художніх колективів Чернівецької області у Національному палаці мистецтв «Україна» (м. Київ, 2001, 2004, 2009 рр.), на обласних виставках народних майстрів

Буковини, всеукраїнських та міжнародних планерах, під час проведення багатьох культурно-мистецьких проектів в Україні та за кордоном – у США, Польщі, Білорусі, Румунії, Угорщині, Молдові. Отже сьогодні вже й слава про нього як народного майстра сягнула далеко за обрії рідного краю. Бо вишивки, писанки М.М.Шкрібляка глибоко традиційні, живляться коренями й таємницями прадавніх ремесел, відзначаються витонченістю виконання, самобутністю перенесення у сучасний світ мистецтва.

За результатами Всеукраїнського мистецького проекту-конкурсу народного мистецтва «Кращий твір року – 2014» став переможцем у номінації «Народний стрій». Учасник всеукраїнського пленеру «Синьогори-2003», всеукраїнської виставки сучасного декоративно-ужиткового мистецтва «Від Землі – до Сонця» (м. Чернівці, 2016 р.) та багатьох інших культурно-мистецьких проектів.

У 2008 році М.М.Шкрібляк виступив ініціатором заснування обласної премії ім. Г.Гараса за збереження, відродження та розвиток народного мистецтва Буковини.

Окрема яскрава сторінка у творчому доробку митця – сценічні костюми, змодельовані за народними мотивами. Їх одягають відомі професійні співаки та аматори, танцюристи, музиканти, репрезентуючи українські сучасні сценічні строї від скромних сільських будинків культури до великих столичних та зарубіжних підмостків.

М.М.Шкрібляк створив сучасні стилізовані зразки одягу на народній основі для Заслуженого академічного Буковинського ансамблю пісні і танцю, народних артистів України Оксани Савчук та Івана Кавацюка – дуету «Писанка» Чернівецької обласної філармонії, заслужених артистів України Анни-Дарії Андрусак, Людмили Радиш, багатьох інших професійних колективів та виконавців, аматорських художніх колективів (всього – майже три сотні робіт). Нові ідеї модельєра з Буковини, оригінальні дизайнерські рішення і несподівані ретроспекції у глибину народного мистецтва завжди високо оцінюють фахівці.

Автор сценічних костюмів, змодельованих за народними мотивами: «Буковинське Різдво», «Гуцульський Великдень», «Білі птахи з чорними ознаками», «Карпатська ватра», «Полтавські княгині», «Український рік», «Смереки», «Гірська чаклунка», «Червона рута», «Росяні Карпати», «Земля духів», «Пшеничне перевесло волошкової країни», «Рідні мотиви», «Стародавня Буковина», «Краса Буковини» та ін. Учасник міжнародних, всеукраїнських та обласних мистецьких заходів».

Структура роботи визначена метою та завданнями і складається з чотирьох розділів, зазначених у змісті, вступу, висновків, резюме, списку використаних джерел та літератури та додатків

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Історія та передумови виникнення текстильних панно в Україні

Художній текстиль має глибокі історичні корені, свідчення яких присутні у різноманітних культурах світу. Від традиційних народних ремесел до сучасних методів і технологій, цей вид мистецтва демонструє багатогранність та креативність митців. Оздоблення тканини є одним із найдавніших видів мистецтва. Узор на тканині вражає своєю гармонійністю, якої досягали переважно завдяки трьом основним кольорам: червоному, жовтому та синьому, а також майстерній цілісності орнаменту, що базувався на гармонійному поєднанні стилізованих природних і геометричних форм. [3].

Художній текстиль являє собою форму мистецтва, яка використовує текстильні матеріали, такі як тканини, нитки, шнури, стрічки та інші, як головний засіб творчого вираження. Його характерною особливістю є здатність органічно поєднувати мистецтво з ремеслом. Митці можуть застосовувати текстильні матеріали власного виготовлення, додаючи до них текстурні шари, плавні колірні переходи, елементи вишивки, аплікацій та інші декоративні деталі для створення неповторних образів. Цей вид мистецтва дозволяє створювати різноманітні вироби: картини, панно, покривала, рушники, оригінальні елементи одягу, аксесуари та інші текстильні роботи. Крім того, художній текстиль здатен відображати широкий спектр тем і ідей, включаючи природу, культуру, соціальні явища, емоції та думки автора, а також абстрактні візуальні концепції й інші творчі задумки. [23].

Ще однією важливою складовою художнього текстилю є різноманітні текстильні техніки. Вони дозволяють використовувати різні прийоми для досягнення унікальних візуальних ефектів, наприклад, вишивку нитками різних кольорів і фактур, нашарування тканин за допомогою аплікації або ж створення складних візерунків у техніці в'язання. Застосування цих технік у

Основні види художнього текстилю включають такі напрямки:

- Ткацтво: виготовлення тканини шляхом переплетення ниток на ткацькому станку. Воно може бути як простим, з використанням однотонної нитки, так і складним, із застосуванням багатьох кольорів і хитромудрих візерунків.
- Вишивка: процес створення візерунків на тканині за допомогою голки і ниток. Існує безліч різновидів вишивки, зокрема гладдю, хрестиком, ажурною технікою, вишивкою петлями та іншими.
- Батік: техніка нанесення малюнків на тканину через поєднання воску та фарб. Серед основних видів батіку можна виділити холодний і гарячий методи.
- Валяння: створення текстильних предметів шляхом обробки вовни гарячою водою й милом. Валяння може виконуватись мокрим чи сухим (фелтингом).
- Квілтинг: створення покривал та інших виробів шляхом зшивання шарів тканин. Цей вид текстильного мистецтва може виконуватись ручним способом або за допомогою швейної машини.
- Текстильна скульптура: створення об'ємних фігур зі складуваних матеріалів, таких як тканина, нитки, дріт та інші текстильні компоненти.[22].

Історія художнього текстилю в Україні сягає глибокого коріння, яке бере початок у далекому минулому. Українці зберігають давню традицію розробки та застосування різноманітних текстильних технік, що використовувалися як для виготовлення практичних виробів, так і для передачі художніх образів на текстильному матеріалі. [9].

Одне з найдавніших народних декоративних мистецтв, яке зберегло свою актуальність і до сьогодні, – це художній текстиль. Його історія починається ще з тих часів, коли людина опанувала вміння створювати пряжу й тканини з волокнистих матеріалів. Український художній текстиль формувався під впливом етнічних та культурних особливостей різних регіонів країни. Кожен регіон вирізнявся своїми унікальними техніками, мотивами, кольорами й

стилями, які відображали багатовікові традиції та риси культурного розвитку. [16].

Текстильне панно являє собою декоративну настінну композицію, виконану з різноманітних текстильних матеріалів: тканин, ниток, шнурів, стрічок та інших подібних елементів.

Воно підходить для прикраси інтер'єру у стилях від класичного до сучасного і може варіюватися за розмірами, формами, кольорами та візерунками. Панно може бути виготовлене вручну або виготовлятися серійно, слугуючи як окремий декоративний елемент на стіні або інтегруючись у складні художні композиції разом з іншими прикрасами, наприклад, рамами, дзеркалами чи поличками. Такі панно допомагають створювати різні декоративні ефекти в інтер'єрі: акцентувати увагу на певній зоні, додавати текстуру, колір або стиль до простору. Вони гармонійно виглядають у вітальнях, спальнях, робочих кабінетах, ресторанах, готелях та інших комерційних приміщеннях. [18].

1.2. Мистецтво килимарства в Україні

Історія українського килимарства сягає глибокої давнини. За окремими свідченнями, розвиток цього мистецтва досяг значного розквіту ще в епоху середньовіччя. Зокрема, у X столітті, за часів Київської Русі, виготовлення килимів вже перебувало на високому рівні, що співпало з процесом християнізації країни та утвердженням європейської системи цінностей і духовної культури. Відповідно до досліджень фахівців, перші вказівки на розвивання килимової техніки ми зустрічали у «Повісті временних літ», де згадують про килим, на який поклали тіло князя Олега після його загибелі. Найвищого розквіту художнє ткацтво українських земель досягло в період між XVII і XIX століттями, здебільшого проявляючись у сфері килимарства. На відміну від західноєвропейських традицій, де популярністю користувалися гобелени, в Україні акцент робився саме на створенні килимів. У XVII–XVIII століттях головними центрами килимарства стали села Полтавщини, зокрема Диканька, Решетилівка, Сорочинці, Нові Санжари, Дігтярі та інші. У дослідженнях українського килимарства простежується особлива двоїстість класифікації виробів за їхнім призначенням і походженням. Розмежовуються "панські" килими, які слугували прикрасою дворянських резиденцій і маєтків козацької старшини, та килими народного походження, виготовлені для практичних щоденних потреб. [29].

Мистецтво ткацтва належить до одних із найдавніших у світі. Його витoki сягають Древнього Єгипту, Риму та Греції, а справжнього розквіту це ремесло зазнало в середньовічній Європі. На території України ткацтво з'явилося ще за часів Київської Русі. Особливе місце в цьому мистецтві займає килимарство, яке стало традиційним і найбільш важливим напрямом народного ткацтва, поширеним у всіх регіонах країни. З найдавніших часів килими виконували чимало функцій – вони утеплювали і прикрашали оселю (прикривали стіни, скрині, столи, ліжка, підлогу, сани), а також мали обрядове та естетичне призначення. Їх використовували під час святкових, урочистих, весільних та похоронних обрядів. Килими обов'язково входили до складу жіночого приданого й навіть слугували формою податку. У давнину

більшість сільських жителів, а значною мірою й мешканців міст, забезпечували свої потреби домотканими виробами. Їх виготовлення тривалий час залишалося одним із головних занять жінок. [30]. У минулому поширеними були великі килими та вузькі довгі килимові доріжки: налавники, залавники, скорці, верети й щільні ворсові коци. Ці вироби мали і практичне, і естетичне значення. З огляду на потреби облаштування житла та повсякденного вжитку, з'явилися нові типи килимових виробів, такі як накидки на крісла, стільці, журнальні столики, телевізори. Крім того, виготовляються килимові комплекти для оздоблення салонів легкових автомобілів тощо.

Традиційна техніка килимарства дійшла до наших днів, так само як і процес підготовки вовни. Спочатку овець мили в річковій воді, після чого навесні обстригали вовну металевими ножицями, коли вже минала небезпека заморозків. Настрижену вовну знежирювали попелом, ретельно промивали, сушили та сортували. Далі сировину вибивали й вичісували за допомогою дерев'яних гребінців. М'яку вовну пряли веретеном із кружалом, аналогічно до процесу прядіння рослинних ниток. Після цього починали снування й ткання полотна. Готове сукно збивали й валяли, поливаючи холодною чи гарячою водою залежно від типу матеріалу. Грубе сукно збивали руками у ступах, ногами в ночвах або спеціальними дерев'яними молотками, а тонке виготовляли у водяних млинових ступах. М'яке сукно призначалось для створення ліжників чи ковдр. Довгий ворс складали у кошики, занурювали в потік води й обертали для вичісування. Фарбування й нанесення візерунків виконувалося, так само як і на полотнах. Барвники здебільшого були природного походження: березова й вільхова кора давали жовтий колір, сік дроку – зелений, сік материнки або личинки метелика з коріння суниць – червоний тощо. Для закріплення кольорів використовували капустяний і огірковий розсіл або сироватку. Окрім вовни, для виготовлення килимів здавна використовували льон і коноплі. Основу створювали з однотонної міцно скрученої лляної чи конопляної нитки, пізніше також почали

застосовувати бавовняну пряжу. Для п'іткання п'ідбирали р'ізнокольорову вовну. У наш час через нестачу сировини іноді використовують напіввовняні, синтетичні та інші нитки. Фарбування пряжі раніше проводилося натуральними та мінеральними барвниками, але зараз частіше застосовують хімічні барвники з кислотними закр'іплювачами. Вони забезпечують яскраві кольори, які, на жаль, мають схильність швидко линяти.

Килими виготовляють за допомогою лічильної (рахункової), гребінкової (кругляння) та ворсової технік. Саме техніка ткання визначає характер візерунка на виробі. У різних регіонах України переважно використовуються рослинні орнаменти. Незважаючи на схожість композицій, кожний регіон створює килими зі своїми унікальними особливостями. Наприклад, у килимі часто зустрічаються цікаво поєднані геометрично-рослинні мотиви: композиції з ритмічно укладеними стилізованими, але живописно відтвореними квітами, листям, гілочками, а також геометричними орнаментальними елементами, як ромби, косички, клинці чи смуги.

Сьогодні традиція ткацтва зберігається й підтримується у багатьох осередках килимарства. Найбільше килимів виготовляють у західних регіонах України, таких як Гуцульщина, Поділля чи Буковина. Їх тчуть для власних потреб, на замовлення чи для продажу. Виробництво цих килимів базується на дбайливому збереженні й адаптації давніх традицій, які гармонійно поєднуються з природним середовищем. Основою цього ремесла є спадковий родинний досвід, вплив місцевих художніх стереотипів і звичок: структура, мотиви, кольорова гама та технічні особливості виробів формуються у відповідності до регіональних особливостей.

Розділ II. ХУДОЖНЬО-КОМПОЗИЦІЙНІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ ДЕКОРАТИВНОГО ПАННО У ТЕХНІЦІ КИЛИМОВА ВИШИВКА

1.1 Ідея та художньо-образне обґрунтування теми декоративного панно «Ритми життя»

Ідея нашого декоративного панно полягає у формуванні художньої композиції, яку будуть використовувати при оформленні просторових об'єктів або стін. Такі твори мистецтва відіграють ключову роль у створенні атмосфери, передають емоційний настрій і посилюють естетичне сприйняття з часом.

Художнє обґрунтування теми панно полягає у злагодженому поєднанні різноманітних творчих прийомів і елементів, зокрема кольору, форми, текстури, пропорцій, ліній та композиції.

Тематика панно підбирається залежно від різних факторів, зокрема стилю, функціонального призначення приміщення, його тематичної спрямованості або відображення певних сюжетів, символів і культурних традицій. Декоративні панно можуть мати широкий спектр стилістичних вирішень: від класичних до сучасних, від реалістичних до абстрактних. Технічне виконання також варіюється – це може бути живопис, мозаїка, гобелени, литво, різьблення та інші методи. Основна мета декоративного панно полягає у створенні привабливого образу, що гармонійно доповнює і підкреслює інтер'єр приміщення. Вони здатні передавати емоційні переживання, ідеї або розкривати певну тему, формуючи атмосферу, співзвучну з особливостями місця чи події.

Український народ здавна був одним із найталановитіших у світі. Жага до самостійності й незалежності сприяла збагаченню народної творчості, мистецтва та справжніх українських традицій. Прагнення виживати у важкі часи, стиль життя наших прадідів сприяв розвитку декоративно-ужиткового мистецтва. Українське народне декоративно-ужиткове мистецтво багате і різноманітне: художня обробка деревини, розпис, вишивка, ткацтво, різьблення, вироби з глини, шкіри, соломи, лози і т.д..

Українська народна вишивка є одним з найбільш поширених видів народної художньої творчості. Вона удосконалювалась протягом багатьох століть і дійшла до нас у вигляді різноманітних орнаментів та швів, якими вони були виконані. Оздоблюючи вироби за народними мотивами, сучасні майстри зберігають багатовікові традиції народної вишивки, орнаменти, техніку виконання та використовують кольорові рішення які характерні для окремих областей України.

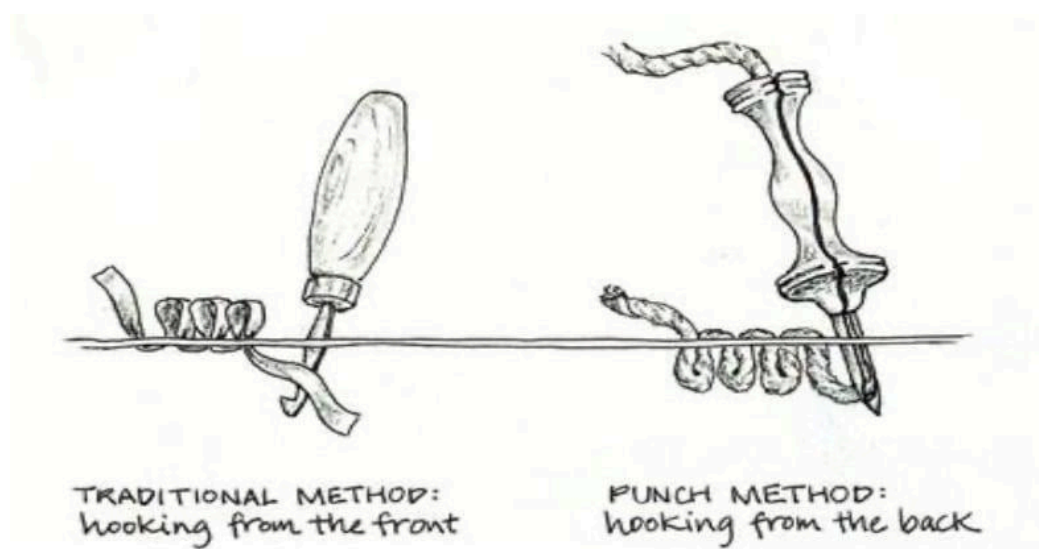
Створюючи орнамент, художники в усі часи зверталися до природи, вони переробляли її стилізували та спрощували, але зберігаючи найхарактерніше.

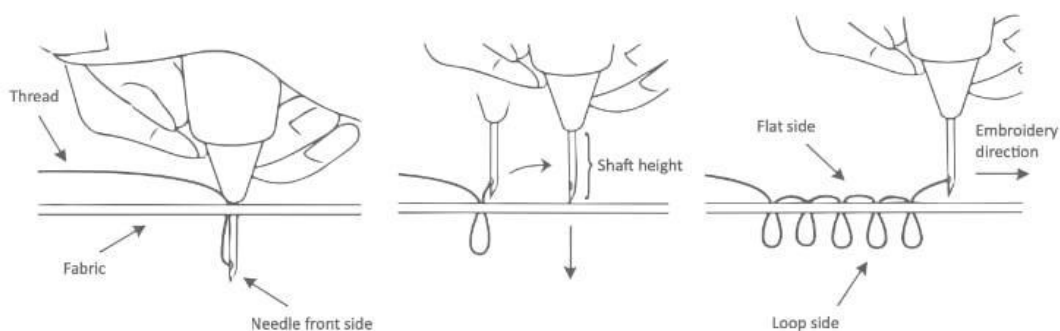
Для виготовлення декоративного панно було взято за основу орнамент Шкрібляка Миколи Миколайовича та техніку килимова вишивки.

1.2 Послідовність виконання. Оформлення творчої роботи.

Килимова вишивка — це техніка вишивки, яка здійснюється за допомогою спеціальної коврової голки (англійською — punch needle). Основний процес полягає в пробиванні тканини пряжею або нитками, що створює петлі на звороті. Завдяки цьому техніка має кілька назв: «петельна» (через формування петель), «набивна» (через втискання ниток у тканину) і міжнародна — punch needle (від назви голки).

Під час роботи голкою методично проколюють тканину кожні 2-3 мм. Коли голка витягується разом із ниткою, пряжа утримується волокнами самої тканини, утворюючи петлі на зворотному боці. Існує схожий термін — rug hooking або «вишивка крючком». Це споріднений метод, однак він має свої особливості. Замість коврової голки використовується гачок, і нитка витягується з-під тканини, а не вводиться зверху. Наш підхід — саме килимова вишивка, з так званою punch method, приклад якої можна побачити на зображенні праворуч.

Поетапний опис процесу:

- Беремо тканину. З виворітного боку на неї наносимо вибраний малюнок.
- У голку вставляємо пряжу потрібного кольору.
- Голкою протикаємо тканину і робимо стібок, виводячи його поруч.
- Довжина стібка повинна становити 2-3 мм.
- Коли ми протягуємо голку з лицьової сторони утворюється петелька.
- Спочатку це виглядає не дуже естетично, але в результаті у нас виходить оригінальна, красива і ексклюзивна картина.

Матеріали, інструменти та технологічні етапи виконання виробу

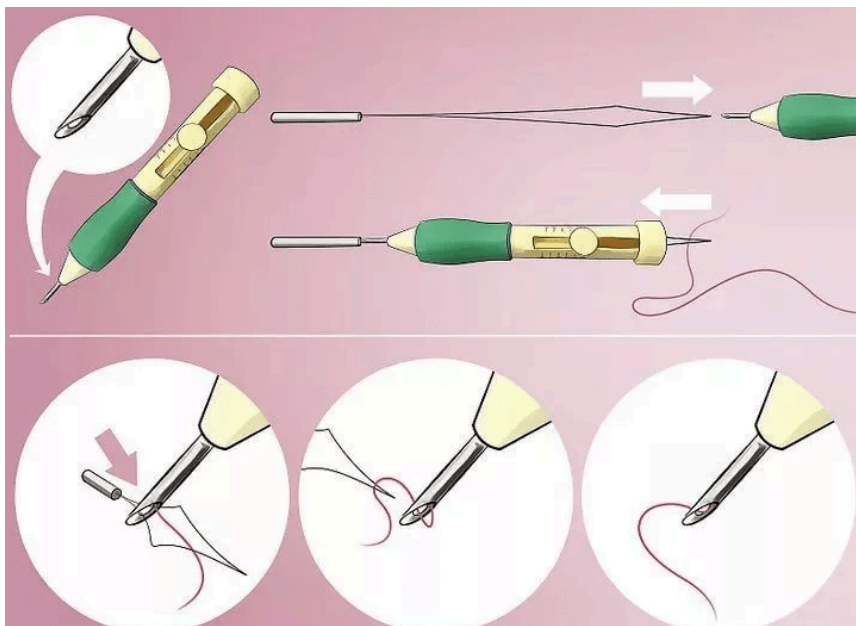
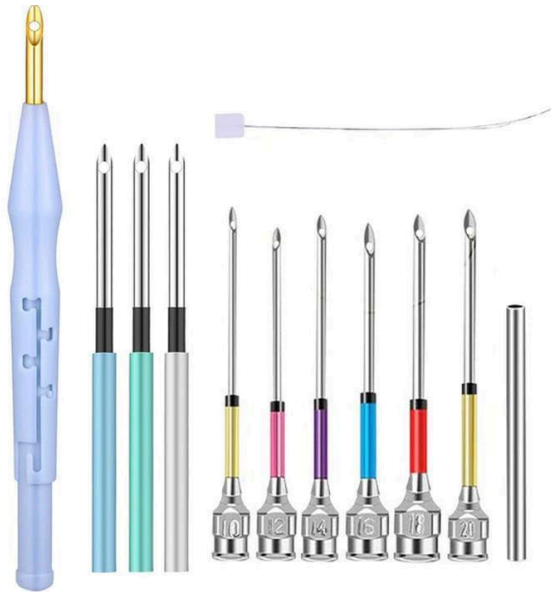
Матеріали та інструменти відіграють важливу роль в створенні виробів декоративно-прикладного мистецтва.

Матеріали. Для вишивання необхідно вибирати щільний гнучкий матеріал. Для візерунку було обрано бавовняні нитки для в'язання.

Інструменти. Круглі пластмасові або дерев'яні пальця різного діаметру, бажано з гвинтом, спеціальна голка для коврової вишивки, бавовняні нитки.

Голка для коврової вишивки - це інструмент, що має порожнину всередині, отвір на кінці для заправки нитки та зручну рукоятку. В асортименті таких голок можна знайти довгі та короткі, тонкі й товсті, з дерев'яними або

пластиковими рукоятками. Одні з них призначені для роботи з товстою пряжею, інші - з більш тонким матеріалом, таким як муліне чи шнур. У кожному випадку пара "голка-нитка" створює унікальний малюнок і текстуру

Для створення текстильного декоративного панно необхідно було чітко дотримуватись плану роботи:

1. Спершу було обрано ідею та концепцію для панно під назвою «Ритми життя».

2. Далі провели пошукову роботу: створено серію лінійних ескізів, з яких обрано найвдаліший, виконаний спочатку у тоні, а потім розфарбований; також підібрано основні матеріали для майбутньої роботи.
3. Після визначення розмірів панно, кольорової гами та матеріалів для виконання, розпочали підготовку всього необхідного: підготували полотно і нитки.
4. Олівцем було виконано початковий рисунок, після чого перейшли до головного етапу — вишивки.
5. На завершення провели оцінку готової роботи, виправили дрібні недоліки та оформили кінцевий результат.

У підсумку, текстильне декоративне панно у техніці килимової вишивки стало результатом складного й творчого процесу, що потребував володіння матеріалами, а також використання різноманітних технік малювання та текстилю.

ВИСНОВКИ

Вишивка є одним із найпоширеніших і найулюбленіших видів народного мистецтва. Вона складає невід'ємну частину традиційного вбрання, а також органічно інтегрується у сучасний одяг, надаючи йому унікальності та неповторного шарму. Я пропоную використання модного крою на елементах одягу, прикрашених традиційною вишивкою, адже саме такі сучасні вироби стануть частиною повсякденного гардероба. Водночас вишуканий декоративний елемент створить індивідуальний стиль, що символізуватиме багату й автентичну українську культуру.

Техніка коврової вишивки: на початку слід зафіксувати тканину на п'яльцях, протягнути нитку в спеціальну голку за допомогою нитковтягача та методично прошивати тканину. Кожне проколювання створює петлю на зворотному боці тканини завдяки особливій конструкції голки. Цей процес не передбачає зав'язування вузлів — просто магія! Щільне переплетіння ниток і стібків утримує петлі разом, запобігаючи їхньому розпусканню. У традиційній ковровій вишивці лицьовою стороною вважається та, що з петельками, тобто під час роботи ми спостерігаємо зворотний бік. Проте сучасна коврова вишивка не має жорстких правил — нині популярно комбінувати техніки, поєднуючи стібки й петлі на лицьовій стороні, та додавати бісер чи інші декоративні елементи. Це питання лише смаку.

Історія декоративного текстилю сягає глибокої давнини. Народні ремесла, такі як вишивка, плетіння, в'язання й ткацтво, були добре розвинені ще в прадавні часи. До декоративного текстилю належать і великі предмети побуту, як-от рушники, гобелени та інші вироби, якими прикрашали оселі, храми й громадські споруди. Український декоративний текстиль здобув широке визнання у світі завдяки своїм яскравим кольорам, багатому орнаменту й високій якості ручної роботи. Ще з давніх часів українські вишиванки та рушники експортувалися за кордон як об'єкти національного мистецтва. Зараз декоративний текстиль переживає відродження, особливо серед молоді. Майстри вишивки, плетіння й ткацтва передають ремесло

наступним поколінням, що сприяє збереженню та розвитку національної традиції.

Сучасне декоративне мистецтво охоплює різноманітність тематичних, формотворчих і технологічних напрямів, демонструючи самобутність художньої творчості у текстилі. Навіть у найекспериментальніших роботах відчувається зв'язок з народними традиціями. Дослідження історії текстилю дозволяє глибше зрозуміти культурну спадщину та знайти нові ідеї для подальшого розвитку українського декоративного мистецтва. Сьогодні український текстиль активно інтегрується в європейський мистецький простір як засіб творчої комунікації та культурного діалогу.

Декоративні панно відіграють важливу роль у створенні атмосфери приміщень і оформленні простору. Вони передають настрій і посилюють естетичне сприйняття завдяки своєму стилю, технікам виконання й тематиці. Концепція панно базується на використанні художніх прийомів та елементів, таких як колір, форма, текстура, пропорції і композиція. Вибір теми може залежати від стилістики та функціональності простору або від культурних мотивів й сюжетів.

СПИСОК ВИКОРСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сусак К. Р., Стеф'юк Н. А. «Українське народне вишивання». Навчальний посібник (техніки, методологія, методика). Київ. Видавництво "Науковий світ", 2006.
2. Антонович Є.А. "Українське мистецтвознавство кінця XIX – початку XX століття: дослідження національних форм вітчизняного образотворчого мистецтва". Монографія. Автори: Євген Антонович Антонович, Ірина Миколаївна Удріс; видано за підтримки Криворізького педагогічного інституту, ДВНЗ «Криворізький національний університет». Кривий Ріг: Роман Козлов, 2015. Загальний обсяг – 298 стор.
3. Антонович Є.А. "Українське мистецтвознавство кінця XIX – початку XX століття: національне образотворче мистецтво в працях учених київської школи". Монографія. Автори: Євген Антонович Антонович, Ірина Миколаївна Удріс; редактор: Є.А. Антонович; Київський національний університет культури і мистецтв. Київ: Альтерпрес, 2007. Загальний обсяг – 267 стор.
4. Ніколаєва Т. О., «Історія українського костюма» Київ: Либідь, 1996.
5. Павлюк С. П., Горинь Г. Й., Кирчів Р. Т., Глушко М. С., Гонтар Т. О. «Українське народознавство : Навчальний посібник» Київ: Знання, 2006.
6. Кулинич-Стахурська О., Лукавий-Васильців Ф. «Мистецтво української вишивки» Львів: Місіонер, 1996.
7. Калиняк М. Альбом «Українська вишивка. Сучасне трактування. Українські технології» 2004.
8. Космина О. «Традиційне вбрання українців. Том 1. Лісостеп. Степ.» 2008.
9. Естетика: Навч. посіб. / М.П. Колесніков, О.В. Колеснікова, В.О. Лозовой та ін.; за ред. В.О. Лозового. – Київ : Юрінком Інтер, 2003. – 208 с

10. Кара-Васильєва Т. В. «Українська народна вишивка» Київ: Либідь, 1996.
11. Ткаченко З. «Моделювання костюма в Україні ХХ століття» 2000.
12. Бакан Л. А., « Ниткові з'єднання швейних виробів. Частина 1 : навчальний посібник» К. : КНУТД, 2017.
13. Георгій Гарас: Альбом. К., 1974; Яківчук А. Творчий дивосвіт Г.
14. Гарас Г.Світ української вишивки. Феномен Георгія Гараса (Альбом вишивок)
15. Когут Г.Л. Український килим 1760 року зі збірки Музею Народового в Кракові (інв. № XIX-T-5037) / Галина Когут // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. – Львів, 2004. – С. 370-381.
16. Євдокія Антонюк-Гавришук. Вічні скарби Георгія Гараса. Чернівці, Буковина, 2011.
17. Луковська О.І. Арттекстиль України у контексті європейських експериментальних тенденцій другої половини ХХ - початку ХХІ століття : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / Луковська Ольга Ігорівна; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – Київ, 2019. – 31 с.
18. Гусар, Ю. Дивосвіт орнаменту: [про Георгія Гараса] / Ю. Гусар // Буковинське віче. - 2010.
19. Гусар Ю. Вашковецький класик орнаментального дива: [31 січня — 40 років з дня смерті художника орнаменталіста Георгія Гараса] / Юхим Гусар // Буковинське віче. — 2012.
20. Андросук, Галина. Свято самосійного генія : [про вишивку Георгія Гараса, та вихід альбому "Світ української вишивки. Феномен Георгія Гараса"] / Андросук, Галина, Сивуляк, Галина // Слово просвіти. - 2011.
21. Опанасюк О.П. Структурна феноменологія і типологія форм художнього образу : дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.01 / Опанасюк Олександр

- Петрович; Національна музична академія України ім. П.І.Чайковського.
– Київ, 2005. – 218 с.
22. Падовська О.М. Килими Поділля : автореф. дис....канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.05 «Декоративно-прикладне мистецтво» / Падовська Олена Миколаївна; Львів. акад. мистецтв. – Львів, 1994. – 26 с.
23. А.Г.Гусева «Нетканый гобелен», вид. Культура і традиції, 2007р.
24. Л.П.Гура і др. «Прикрась свій дім», 1990р.
25. П. Герней «Вишивка петлей или техника нетканого гобелена», издат. Ниола-Пресс, 2008г.
26. И. Дворнина «Гобелен за десять вечеров» , издав. Культура і традиції, 1998р.
27. Пискун О. М. Різновиди об'ємної вишивки як джерело творчого натхнення / О. М. Пискун, Н. О. Кузнєцова // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. - 2016.
28. Когут Г. В. Українські "панські" килими XVII-XVIII ст. (Історія та стилістика) : автореф. дис.... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.06 «Декоративне та прикладне мистецтво» / Когут Галина Володимирівна; Львівська академія мистецтв. – Львів, 2003. – 19 с.
29. Падовська О. М. Килими Поділля. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. м. / О. М. Падовська. – Львів, 1994. – 28 с

ДОДАТКИ

